

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 17 (442)

ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ

12 вересня 2017 року

АНОНС

ВІДМІННИКИ НАВЧАННЯ

ПЕРШОКУРСНИКИ СКЛАЛИ ПРИСЯГУ ТА ОТРИМАЛИ МАТРИКУЛИ

31 серпня відбулося урочисте засідання вченої ради ТДМУ ім. Івана Горбачевського, приурочене хвилюючій події – посвяті в студенти. Дружню студентську родину поповнили 965 першокурсників усіх форм навчання. 122 особи, які вступили на другий курс денної форми навчання, теж взяли участь в урочистостях. Не менше схвилюваними виглядали й іноземні студенти, зараховані на навчання до ТДМУ. Переважно, це громадяни Індії, Пакистану, Польщі, Зімбабве, Гани, Нігерії, Єгипту. Загалом – 80 осіб. Для іноземців процес зарахування триватиме до 1 листопада цього року.

Стор. 6-7

Оксана БОДНАР – студентка 5 курсу медичного факультету.

Стор. 7

І ЗНАННЯ, І НАВИЧКИ

СТУДЕНТИ БУЛИ ВОЛОНТЕРАМИ НА ЧЕМПІОНАТІ З ВОДНО-МОТОРНОГО СПОРТУ

Тернопіль наприкінці літа щороку перетворюється на своєрідну столицю з водно-моторного спорту. У наше затишне місто приїжджають екіпажі з багатьох міст України та Європи, щоб довести свою першість. Цьогоріч прибуло 50 команд з 13 країн світу для участі у міжнародних змаганнях, які відбулися на Тернопільському ставі. Провідні іноземні та українські спортсмени впродовж двох днів змагалися у Чемпіонаті Європи у класах F250 та F125. Зокрема, були екіпажі з Німеччини, Австрії, Великобританії, Литви, Латвії, Польщі, Білорусі, Угорщини, Естонії, інших країн. Україну представляли шість команд.

Представники Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського Амін Мудасар, Любомир Данилюк, Микола Барта та Михайло Бандрівський виконували під час цих змагань

волонтерську місію. Вони супроводжували спортсменів до станції допінг-контролю. Пілотів для супроводу обирали за допомогою жеребкування. «Кожен з нас був закріплений за одним з чотирьох спортсменів і ми були зобов'язані увесь час до здачі аналізів мати зоровий контакт з обраними переможцями. Крім того, після здачі аналізів також стежили, щоб спортсмен не зміг прийняти таблетки, які виводять заборонені речовини з організму. Це був новий для нас досвід, але цікавий», – розповів Михайло Бандрівський.

Ще одна наша студентка Ірина Токарчук разом з рятувальниками постійно стежила за безпекою спортсменів під час змагань на воді та готова була будь-якої миті надати медичну допомогу.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

Стор. 3

ВПРОВАДЖЕНО МІЖНАРОДНИЙ ПРОЕКТ ДОПОМОГИ НЕЧУЮЧИМ І СЛАБОЧУЮЧИМ З ПРОЯВАМИ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ

Викладачі ННІ медсестринства та кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського

отримали грантову підтримку на впровадження проекту, спрямованого на підвищення кваліфікації медичних, соціальних працівників і волонтерів, які працюють з нечуючими та слабочуючими особами, в галузі психотравм і посттравматичного стресового розладу (ПТСР).

Головна мета проекту – розповсюдити досвід ТДМУ з впровадження курсу для медсестер щодо психотравми (ПТСР) у медсестринських закладах у чотирьох регіонах України (Київ, Житомир, Харків та Львів), а також адаптувати цей курс для потреб дітей та громадян з вадами слуху.

ТДМУ ДОМОВИВСЯ ПРО СПІВПРАЦЮ З КЛІНІЧНИМИ БАЗАМИ НОВОТОМИШЛЬСЬКОГО ПОВІТУ

Делегація Новотомишльського повіту (Республіка Польща) у складі старости повіту Іренеуша Козецькі, керівника організаційного відділу Емілії Міхальчак, члена виконавчого комітету Адама Пільца зустрілася з ректором Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського, професором Михайлом Кордою.

Під час зустрічі йшлося про співпрацю щодо стажування та професійного вдосконалення на клінічних базах Нового Томишля клінічних фахівців і студентів ТДМУ.

Як запевнили польські гості, для перебування українських викладачів, лікарів і студентів створено усі умови, тому це добра нагода

вдосконалити свою майстерність і практичні навички, отримати міжнародний досвід. Ректор ТДМУ, професор Михайло Кор-

да підтримав ініціативу представників Нового Томишля та висловив сподівання, що ця співпраця буде тривалою й плідною.

ПРЕЗЕНТУВАЛИ НАШ ВНЗ І ВЛАСНУ ДІЯЛЬНІСТЬ НА ЄВРОПЕЙСЬКІЙ АСАМБЛЕЇ ЄМСА У БУДАПЕШТІ

XXVII Міжнародний осінній з'їзд Європейської медичної студентської асоціації розпочав свою роботу 2 вересня в столиці Угорщини – Будапешті. Для участі в цьому заході приїхали численні представники філій цієї неурядової організації з майже усіх країн Європи. Актуальні питання в медицині, захисті прав людини молодь обговорювала до 7 вересня. У складі української делегації були представники Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського – Парт Саб'я Сачі, Даніель Окечукву та Франк Омекрепе.

Головна тема заходу «Анти-

мікробна резистентність», яка нині стає дедалі актуальнішою для світової медицини. З метою більшого привернення уваги майбутніх медиків до неї в рамках з'їзду провели низку семінарів, майстер-класів, воркшопів та обговорень.

Під час урочистого відкриття учасників привітали та побажали плідної роботи професор Ласло Гуняді, декан факультету медицини Університету Семельвейсу Балаш Ганко, представник міністерства Іштван Егер, президент Угорської медичної палати та віце-президент постійного комітету європейських лікарів (ЄРМЕ) Стефан Гардт, президент ЄМСА Тудже Четін, віце-президент ЄМСА Орсоля Сюлі та інші. Всі присутні отримали можливість насолодитися угорським фольклорним надбанням.

«Програма з'їзду була дуже насичена. Випала можливість налагодити нові контакти, обговорити можливі проекти. Під час заходу ми презенту-

вали свою діяльність у ТДМУ. Майже всі були вражені тим, скільки вдалося впродовж двох років зробити. Багато позитивних відгуків почули й про наш журнал «Spark». Представники з Німеччини і Польщі зацікавилися приїхати до Тернополя та спільно впроваджувати певні проекти. Вдалося тісніше поспілкуватися з членами ЄМСА Шотландії, які запевнили, що можуть організувати для наших студентів обмін досвідом. Нам дуже приємно, що ми змогли на такому престижному заході представити свій університет і Тернопіль», – розповів Парт Саб'я Сачі.

ДОПОМОЖЕ СТУДЕНТАМ ВДОСКОНАЛЮВАТИ ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ

З нагоди 60-річчя Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського дирекція благодійного фонду «Гуманітарна допомога в м. Білефельд» (ФРН) подарувала вишу автомобіль швидкої допомоги, обладнаний найновішою апаратурою. Машину використовуватимуть у навчальному процесі задля вдосконалення навичок майбутніх медиків.

Коли представники фонду звернулися до ТДМУ з добродійною ініціативою, проректор з науково-педагогічної та лікувальної роботи, професор Степан Запорожан запропонував їм посприяти в отриманні для університету професійної карети швидкої допомоги. Впродовж 24 років співпраці з українськими громадськими організаціями,

лікувальними закладами німецький фонд доставив в Україну 45 спеціальних машин, які нині рятують життя нашим громадянам. Тепер професійний транспортний засіб має і ТДМУ.

Як зазначив завідувач кафедри медицини катастроф і військової медицини, професор Арсен Гудима, наш університет був піонером у створенні курсу екстреної невідкладної медичної допомоги, викладання якого розпочали у вересні 2007 року. Поштовхом до цього стало те, що наші студенти дуже успішно виступили на європейському чемпіонаті бригад екстреної допомоги – посіли 12 місце з 40 професійних команд і були першими серед іноземних команд. За словами Арсена Арсеновича, після цього тодішній ректор університету Леонід Ковальчук дав вказівку створити такий курс. 2013 року цей курс був запроваджений в усіх медичних вишах України. «По суті, ми випередили інші університети нашої країни на сім років. З того часу ми неодноразово проводили науково-практичні конференції. У розробці загальноукраїнського курсу брали участь фахівці інших університетів. Одностайно було

вирішено, щоб наш університет став опорним, як і кафедра з невідкладної та екстреної медичної», – додав професор Арсен Гудима.

Він також наголосив, що в навчальному курсі передбачено відпрацювання знань і навичок з надання екстреної медичної допомоги на місці подій, де завжди присутня карета швидкої допомоги. Відповідно наявність повністю обладнаного автомобіля покращить підготовку студентів. «Нині для автомобіля споруджують відповідне приміщення і він буде функціонувати на базі центру симуляційного навчання ТДМУ, що на вулиці Чехова, 3. Заняття, які вимагають вдосконалення навичок роботи саме в режимі виїзду карети швидкої допомоги, відпрацюватимуть безпосередньо у подарованому авто», – розповів професор А. Гудима.

Щодо фонду «Гуманітарна допомога в м. Білефельд», то він розпочав свою роботу 1993 року після трагічного випадку, який трапився з однією з українських родин. «Мали нагоду допомогти мамі та її доньці, а відтак і познайомитися ближче. Після того розпочали свою співпрацю з Тернополем і Україною загалом. Наша мета – допомогти українцям, адже побачили, що вони дуже працелюбні й гос-

тинні люди. Так склалося історично, що нині країна на початку свого творення. Нам же Бог дав можливість допомагати тим, чим можемо. Робимо це з радістю й вірою у те, що наша діяльність приносить користь. Отже, з 1993 року в Тернопільській області допомагаємо соціальним установам, лікарням, людям поважного віку. Також маємо тісні контакти з Тернопільським медичним університетом. З нагоди ювілею вирішили презентувати у подарунок автомобіль швидкої допомоги. Віримо в те, що студенти будуть мати можливість вчитися й стати кращими лікарями. Водночас вони зможуть врятувати життя й здоров'я багатьом людям. Це наша інвестиція у майбутнє», – зазначив голова фонду Пітер Пігер.

Добірку підготовлено за матеріалами прес-служби ТДМУ

Редактор **Г. ШОТ**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК,**
Л. ХМІЛЯР,
М. ВАСИЛЕЧКО
Комп'ютерний набір і верстка:
Р. ГУМЕНЮК

Адреса редакції:
46001,
м. Тернопіль,
майдан Волі, 1,
тел. **52-80-09; 43-49-56**
E-mail hazeta.univer@gmail.com

Засновники:
ДВНЗ «Тернопільський
державний університет
ім. І.Я. Горбачевського МОЗ України»,
управління охорони здоров'я
облдержадміністрації

Видавець:
ДВНЗ «Тернопільський
державний медичний
університет
ім. І.Я. Горбачевського
МОЗ України»
Індекс **23292**

За точність
викладених фактів
відповідає автор.
Редакція не завжди
поділяє позицію
авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво
ТР № 300 від 19.12.2000,
видане
управлінням у справах
преси та інформації
облдержадміністрації

Газета виходить
двічі на місяць
українською мовою.
Обсяг – 3,33 друк. арк.
Наклад – 1000 прим.
Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано,
віддруковано у Терно-
пільському
державному університеті
ім. І.Я. Горбачевського.
46001, м. Тернопіль,
майдан Волі, 1.

ЗАХОДЬТЕ НА НАШ САЙТ: WWW.MEDYCHNA-AKADEMIA.TDMU.EDU.UA (ГАЗЕТА «МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ»)

ВПРОВАДЖЕНО МІЖНАРОДНИЙ ПРОЕКТ ДОПОМОГИ НЕЧУЮЧИМ І СЛАБОЧУЮЧИМ З ПРОЯВАМИ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ

Викладачі ННІ медсестринства та кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського отримали грантову підтримку на впровадження проекту, спрямованого на підвищення кваліфікації медичних, соціальних працівників і волонтерів, які працюють з нечуючими та слабочуючими особами, в галузі психотравм і посттравматичного стресового розладу (ПТСР).

Головна мета проекту – розповсюдити досвід ТДМУ з впровадження курсу для медсестер щодо психотравми (ПТСР) у медсестринських закладах у чотирьох регіонах України (Київ, Житомир, Харків та Львів), а також адаптувати цей курс для потреб дітей та громадян з вадами слуху.

Оскільки з людьми, які відчують наслідки психотравмуючих подій, поруч з медичними працівниками працюють соціальні працівники і волонтери, виникла потреба в поширенні спеці-

Під час впровадження проекту викладачі нашого університету підготували в електронному форматі навчальні матеріали з ПТСР для інструкторів, які працюють з нечуючими та слабочуючими особами.

Відповідно до цільової аудиторії (практикуючі медсестри, які працюють у школах для нечую-

До проведення цього заходу були залучені викладачі кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського. Вони прочитали лекції, провели практичні заняття й надали низку консультацій та порад учасникам семінару щодо роботи зі школярами, батьками, педагогами, працівниками шкіл для нечуючих і слабочуючих осіб, які отримали психологічні травми внаслідок війни на сході України.

Результати впровадження проекту були представлені 11-12 травня у навчально-відновлювальному центрі УТОГ, де відбулася Всеукраїнська практична конференція з міжнародною участю «Вплив і наслідки посттравматичного стресового розладу в осіб з порушеннями слуху та особливості надання їм психологічної допомоги». У роботі заходу взяли участь понад 150 осіб, серед яких представники спецшкіл-інтернатів для дітей з порушеннями слуху, організації Українського товариства глухих, Канадсько-українського альянсу для глухих і слабочуючих, Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського, об'єднання нечуючих педагогів та інших. Під час роботи конференції зі своїми доповідями

та інформаціями виступили 35 осіб.

Науковці ТДМУ Олена Венгер, Юрій Мисула, Володимир Білус та Олена Смашна представили цикл лекцій з медичних аспектів за тематикою конференції.

Відбулася презентація підготовленого до конференції тематичного відеословника на допомогу спеціалістам, які працюють над подоланням наслідків стресових розладів в осіб з порушеннями слуху, а також презентація виданого посібника про вплив та наслідки посттравматичного стресового розладу в осіб з порушеннями слуху та особливостей надання їм психологічної допомоги.

Основну частину часу на конференції приділили виступам учасників з Полтавської, Харківської, Житомирської, Запорізької областей, серед яких були переселенці з зони АТО, спеціалісти УТОГ, педагоги та психологи спеціальних навчальних закладів, які працюють з ними. Доповідачі поділилися розповідями про пережите та про складнощі, з якими доводиться стикатися в роботі з дітьми та дорослими з числа нечуючих і слабочуючих, які стали вимушеними переселенцями.

У рамках цього проекту провели також три відеоконференції між Канадою та Україною; опублікували в Інтернеті довідник для груп підтримки громад (у тому числі громад нечуючих), членів родини та соціальних працівників щодо стратегій подолання

наслідків ПТСР як учасників міждисциплінарних груп; підготували відеофільм про ПТСР з поясненнями українською мовою жестів (USL).

Проект викликав велику зацікавленість широкої громадськості. В майбутньому він знайде своє продовження в підготовці

інструкторів, які працюють з інвалідами (в тому числі УТОГ), а також для тих осіб, які потребують допомоги, що мають статус переселених із зони АТО та Криму й страждають від наслідків посттравматичного стресового розладу.

Завдяки впровадженню проекту підвищилася здатність суспільних добровольчих груп підтримки та членів сімей в Україні надавати допомогу цільо-

вим групам пацієнтів у боротьбі з короткостроковими та довгостроковими впливами психічної травми/ПТСР, отриманої внаслідок військового конфлікту й насильства.

Проект профінансувала громадська організація «Канадсько-український альянс глухих і слабочуючих осіб» в Едмонтоні та уряд провінції Альберти (Канада). На впровадження проекту виділили 23950,00 канадських доларів. Дати реалізації проекту: листопад 2016 року – червень 2017 року.

Світлана ЯСТРЕМСЬКА,
директор ННІ медсестринства
ТДМУ, доцент

альних знань з психічної травми/ПТСР серед названої групи спеціалістів. Такий підхід сприяв формуванню ефективної та грамотної співпраці у складі мультидисциплінарних команд, які працюють для забезпечення здоров'я пацієнтів разом з їхніми родинами та друзями.

Новий проект мав також на меті подальшу промоцію української жестової мови, розвиток нової жестової термінології, пропаганду культури нечуючих та урівнення можливостей нечуючих і чуючих у доступі до інформації й медичної допомоги та консультування.

Координаторами проекту були: Альянс Канади для глухих і слабочуючих (CUADHNP) – головне виконавче агентство, Тернопільський державний медичний університет (ТДМУ) – головний партнер, Українське товариство глухих (УТОГ), Українсько-канадський альянс для глухих і слабочуючих (UCADHNP).

Усі заплановані заходи проекту були виконані вчасно та всі очікувані результати були досягнуті.

чих, волонтери, члени громади, члени сім'ї, соціальні працівники) був адаптований навчальний посібник і короткий тлумачний словник з посттравматичного стресового розладу, авторами яких є викладачі ТДМУ. Нові навчальні матеріали підготували науковці нашого університету на основі елективного курсу «Посттравматичний стресовий розлад», який розробили та апробували викладачі навчально-наукового інституту медсестринства Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського за підтримки канадського університету Мак-Юена. Цей курс впроваджений у навчальний процес студентів усієї України, які навчаються за спеціальністю «Медсестринство».

Також 19 квітня 2017 року в Києві в культурному центрі УТОГ відбувся семінар-тренінг для представників місцевих осередків цього товариства та шкіл Львова, Києва, Житомира й Харкова.

НОВІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ФІЗИКИ

Їх обговорили на науково-практичній конференції, що відбулася в нашому університеті влітку. На форум запросили фахівців у галузі медичної фізики Національного медичного університету ім. О. Богомольця, Луганського державного медичного університету, Львівського національного медуніверситету, Рівненського базового медичного коледжу, Чорноморського державного університету (м. Миколаїв).

Відкриваючи роботу конференції, завідувач кафедри медичної фізики, діагностичного та лікувального обладнання ТДМУ, доктор технічних наук, доцент Юрій Рудяк наголосив на важливості дисципліни як нового напрямку в підготовці медичних працівників. Вона запроваджена з метою вивчення студентами-медиками фізичних основ функціонування медичного, діагностичного та лікувального обладнання, будову та принципи його використання в медичній практиці, що допомагає краще зрозуміти процеси, які відбуваються в людському організмі під час медичних маніпуляцій. На кафедрі медичної фізики, діагностичного та лікувального обладнання створені навчальні лабораторії з комп'ютерами, інтерактивними

Ігор ЖУЛКЕВИЧ – професор

дошками, віртуальними тренажерами, тож студенти мають можливість краще засвоїти матеріал й отримати практичні навички в роботі із сучасною медичною апаратурою.

Історії становлення та розвитку медичної фізики, а також історії кафедри медичної фізики, діагностичного та лікувального обладнання ТДМУ присвятив свій виступ доцент цієї кафедри Валерій Дідух.

Фізика та медицина – могутні гілки дерева філософії, коріння якого сягає правікових часів, – зазначив Валерій Дмитрович. – В історії науки шляхи розвитку медицини й фізики і збігалися, і перетиналися. Відкриття в медицині породжували нові фізичні ідеї, а досягнення фізики сприяли новітнім медичним дослідженням. Медична фізика пройшла великий шлях становлення та розвитку: від примітивних методів лікування до застосування лазерів, комп'ютерних томографів, магнітно-резонансних томографів... Відкриття у фізиці, зростаючі темпи розвитку новітніх технологій, швидкість, з якою змінюються покоління медичної апаратури, породжують нові ідеї, нові винаходи, які відкривають нові сторінки в історії цієї науки.

Історія кафедри медичної фізики, діагностичного та лікувального обладнання ТДМУ починається з кафедри фізики, заснованої в липні 1957 року. Першим завідувачем кафедри був

(Зліва направо): **Валерій ДІДУХ – доцент ТДМУ, Марія ВІСЬТАК – професор Львівського національного медуніверситету ім. Данила Галицького, Юрій РУДЯК – завідувач кафедри, д.т.н., доцент ТДМУ**

доцент (у майбутньому професор) Семен Михайлович Шамраєвський, співавтор шести патентів, автор знакової монографії «Современные проблемы электрохирургии», на яку посилаються й досі.

Професор кафедри біофізики Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького, доктор технічних наук Марія Вісьтак у своєму виступі зупинилася на спек-

Андрій СВЕРСТОК – доцент ТДМУ

тральних характеристиках чутливого елемента оптичного сенсора холестерину, який сформовано на основі холестерину-нематичної суміші. Підвищення концентрації холестерину в крові або гіперхолестеринемія є однією з важливих причин зростання серцево-судинних захворювань в усьому світі. Тому контроль рівня холестерину є актуальною проблемою. А за допомогою сучасного багатофункціонального мікроскопу та власних оригінальних наукових розробок ця проблема ефективно розв'язується.

Цікавим був виступ завідувача кафедри фізики Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, доцента Юрія Скоренького на тему: «Роль мультимедійних засобів та технологій дистанційного навчання в організації курсу фізики». Він підкреслив важливість застосування сучасних інформаційних технологій в якійсній підготовці інженерних кадрів.

Професор кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини ТДМУ Ігор Жулкевич присвятив свій виступ важливості комплексних досліджень, які проводили науковці його кафедри та фізики. Це – оптичні методи ранньої діагностики меланому, критеріальні оцінки міцності кісткового комплексу (разом з кафедрою внутрішньої медицини №2, яку очолює професор Світлана Сміян).

дичної фізики діагностичного та лікувального обладнання привернула увагу колег доцент кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією ТДМУ Віра Стеценко.

Лікування дітей, починаючи від їх народження, має багатовекторні напрямки застосування медичних протоколів і відповідного апаратного забезпечення. Тому діагностичне та лікувальне обладнання, яке застосовують у педіатрії, широко представлене у різних тематичних циклах нової дисципліни. Це – УЗД-дослідження, ЕКГ та інші методи вимірювання біопотенціалів, застосування лазерної терапії та хірургії, МРТ і рентгенапарати. Також для аналізу та моніторингу життєвих функцій дитячого організму застосовують пульсоксиметри, апарати штучної вентиляції легень, дефібрилятори, гідродіалізатори. Все це медичне обладнання актуальне для педіатрії, – наголосила Віра Василівна.

Про медичну фізику діагностичного та лікувального обладнання як новий напрямок підготовки студентів вищих медичних навчальних закладів вів мову завідувач кафедри медичної фізики, діагностичного та лікувального обладнання ТДМУ, доцент Юрій Рудяк.

Традиційно у медичних вишах різних країн, у тому числі й України, вивчають дисципліну «медична та біологічна фізика». За деяких відмінностей для різних спеціальностей, це, по суті, повторний курс шкільної фізики (з певною деталізацією вивчення фізики біологічних тканин) та експрес-повтор вибраних розділів математики. В основу ж принципово нового напрямку підготовки студентів-медиків покладено вивчення фізичних принципів функціонування медичного, діагно-

(Зліва направо): **Юрій НІКІФОРОВ – професор, Юрій СКОРЕНЬКИЙ – завідувач кафедри, доцент (кафедра фізики ТНТУ ім. І. Пулюя)**

стичного та лікувального обладнання. Ідея такого підходу належить вже покійному, на превеликий жаль, ректорові ТДМУ, члену-кореспонденту НАМН України, професорові Л.Я. Ковальчуку. Базове медичне обладнання згрупували за фізичними принципами його роботи. Відповідно, в програмі дисципліни виділили 6 циклів: біомеханічне медичне обладнання, електромагнітне, оптико-медичне устаткування, апаратні комплекси квантової оптики, в тому числі – обладнання офтальмологічних клінік, медична апаратура квантово-механічних методів дослідження та радіаційної фізики і медична апаратура, в ос-

нову роботи якої покладено комплекс фізичних явищ. Викладачі кафедри та співробітники відділу віртуальних програм університету створили 55 навчальних віртуальних тренажерів. У шести навчально-тематичних аудиторіях (кожна з яких базова для відповідного циклу) облаштували комп'ютерні класи з інтерактивними дошками та плазмовими моніторами, спеціальними столами для демонстрації фізичних явищ. Викладачі активно використовують навчальні відеофільми, методичне забезпечення, а також посібники українською та англійською мовами, які видає колектив кафедри з грифом МОЗ України. Таким чином, дисципліна «медична фізика діагностичного та лікувального обладнання» займає важливе місце в ефективній підготовці сучасних спеціалістів медичного і фармацевтичного профілів.

Про використання методів проблемного навчання на практичних заняттях з біофізики доповідав доцент кафедри медичної фізики, діагностичного та лікувального обладнання ТДМУ Богдан Паласюк. Він нагадав, що проблемне навчання, за визначенням М. Фіцулі, це така організація навчального процесу, яка передбачає створення у свідомості студентів під керівництвом викладача проблемних ситуацій та організацію активної самостійної діяльності для їх розв'язання. Проблемне навчання у поєднанні з мультимедійними технологіями сприяє досягненню на практичному занятті максимального навчального ефекту, тому його активно застосовують при викладанні медичної фізики. Нестандартна постановка комплексного завдання вимагає креативного мислення та спонукає членів студентської групи обмінюватися думками, дискутувати, використовувати творчий потенціал кожного, формуючи спільне рішення для розв'язання поставленого завдання.

На конференції також йшлося про особливості викладання технічних та гуманітарних дисциплін на прикладі університету Бельсько-Бяла (Польща), використання інноваційних технологій при вивченні загальної, медичної та

біологічної фізики, роль мультимедійних засобів і технологій дистанційного навчання в організації курсу фізики, розробку сценарію віртуальної програми «Термоциклуюча система ROTOR-GENE 6000 для проведення полімеразно-ланцюгової реакції», віртуальну програму «Телемедичні системи». Учасники форуму обговорили й інші важливі питання. Конференція узагальнила досвід і сучасні тенденції викладання медичної фізики та стала своєрідною презентацією якісно нового наукового напрямку підготовки студентів – медиків.

**Лідія ХМІЛЯР,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

МІЖНАРОДНА КЛАСИФІКАЦІЯ ПЕРВИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ – ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ РОБОТИ СІМЕЙНИХ ЛІКАРІВ УКРАЇНИ

Реформа системи охорони здоров'я України передбачає у числі головних – зміни на первинній ланці надання медичної допомоги. Один з елементів цих змін – впровадження в практичну діяльність сімейних лікарів Міжнародної класифікації первинної медичної допомоги (ICPC-2), яка має стати інструментом оптимізації їхньої роботи щодо зменшення бюрократизованості, посилення уваги до розв'язання реальної проблеми, з якою звертається пацієнт.

Класифікацію розробила Всесвітня організація сімейних лікарів (WONCA), яка об'єднує понад 500 тисяч сімейних лікарів з усього світу. International classification for primary care (ICPC) була розроблена WONCA для ефективного ведення пацієнтів на первинній ланці та вперше видана 1987 р. Натепер маємо видання другого перегляду ICPC-2 – класифікація таких аспектів ЗПСМ, як причини звернення (ПЗ) та проблеми зі здоров'ям. Ця класифікація відображає характерний розподіл і зміст аспектів ЗПСМ. Успішне повне або часткове впровадження системи Міжнародної класифікації первинної медичної допомоги пройшло у 40 країнах світу. Нині майже 250 тисяч сімейних лікарів використовують у своїй практиці ICPC-2.

На початку 2017 р. МОЗ України підписало угоду з WONCA щодо ліцензійного використання ICPC-2 у загальній практиці. Відтепер і українські сімейні лікарі офіційно долучаться до глобальної спільноти медиків, які щоденно у своїй роботі використовують цю просту та зручну класифікацію первинної медичної допомоги. Нещодавно у Києві МОЗ України спільно з World Health Organization Ukraine й Швейцарською агенцією розвитку та співробітництва провели дводенний тренінг для тренерів щодо впровадження Міжнародної класифікації ICPC-2. Понад 50 сімейних лікарів з усіх регіонів України протягом двох днів опанували нову класифікацію, вчилися кодувати причини звернень пацієнтів, розглядаючи конкретні клінічні випадки та мали змогу на практиці використати ICPC-2 за допомогою симуляційної навчальної он-лайн-програми.

Медичну спільноту нашого краю, ДВНЗ «Тернопільський державний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України», а також ГО «Асоціація сімейних лікарів Тернопільської області» представляли головний лікар Тернопільського міського лікувально-діагностичного центру, кандидат меднаук Петро Левицький, дисертантка та викладач ТДМУ, сімейний лікар РКЗ «Кременецький центр первинної медико-санітарної допомоги», кандидат меднаук Ірина

Галабіцька, лікар ЗПСМ Баворівської дільничної лікарні ТРТМО Віталій Дударенко.

Викладачами тренінгу були професор Ян де Мееснеер, голова департаменту сімейної та первинної медицини, Університет м. Гент, Бельгія, а також професор Кеес ван Бовен, старший дослідник у департаменті первинної допомоги та допомоги в громадах, медичний центр Університету Радбоу, Нідерланди.

WONCA декларує, що лікар ЗПСМ забезпечує первинне, безперервне та комплексне медичне обслуговування певним особам і сім'ям, надає комплексні доступні медичні послуги, несе відповідальність за вирішення переважної більшості особистих

тоди обстеження або на вторинну ланку).

За допомогою ICPC-2 можна кодувати скарги, симптоми та синдроми, коли неможливо встановити точний діагноз. Також ця система створена безпосередньо для обробки медичних записів в електронному вигляді, що робить простішим і точнішим ведення всієї медичної статистики. Вимоги до класифікації та кодування для цих двох цілей різні. Для медичних карток потрібно якомога більше конкретних деталей, у той час, як для статистики необхідні згруповані дані залежно від їх частоти або значення.

ICPC-2 має таку структуру: 17 розділів-літер (A-Z) згідно з аналітичною локалізацією процесів і

X: Жіночі статеві органи (X-хромосома);

Y: Чоловічі статеві органи (Y-хромосома);

Z: Соціальні проблеми.

7 компонентів (стандартні для кожного розділу):

1. скарги і симптоми (1-29);

2. діагностика, скринінг, профілактика (30-49);

3. лікування та маніпуляції (50-59);

4. оцінка результатів дослідження (60-61);

5. адміністрування (62);

6. скерування (63-69);

7. діагноз (70-99): інфекційні захворювання, новоутворення, травми, вроджені аномалії, інше.

Розділ Z (соціальні проблеми) не має 7-го компоненту.

Одне або більше звернень пацієнта складають епізод медичної допомоги. Епізод – це проблема зі здоров'ям від першого звернення за медичною допомогою до останнього. Клінічні результати, знайдені лікарем у вигляді симптомів і скарг, кодують, як причини звернення (ПЗ). ПЗ – зрозуміле та узгоджене між пацієнтом і медичним працівником твердження, яке визнається пацієнтом як прийнятний опис причини його звернення за медичною допомогою. ПЗ можуть бути симптоми або скарги (головний біль або страх раку), прохання надати профілактичні або діагностичні послуги (вимірювання артеріального тиску або ЕКГ), запит на лікування (повторити рецепт), отримання результатів аналізів або адміністрування (довідка). За причиною звернення в процесі тривалості одного епізоду залежно від рівня клінічної компетенції лікаря, а також результатами додаткових методів дослідження, можна встановити діагноз, що буде класифікуватися також і за МКХ-10. Втручання або процедури медичної допомоги реєструють, як такі, що відбуваються під час звернення, або такі, що будуть зроблені згодом. ПЗ, діагнози та процес медичної допомоги/втручання складають основу епізоду медичної допомоги. Епізод складається з одного або кількох звернень, у тому числі їх змін з плином часу («переходи»).

Запровадження ICPC в Україні разом із зміною принципів фінансування та використання міжнародних клінічних протоколів закладає нові підвалини первинної допомоги в Україні. Оновлена первинна ланка зможе розв'язувати більшість проблем пацієнтів, адже згідно з даними ВООЗ майже 80% звернень пацієнтів можливо вирішити саме на прийомі у сімейного лікаря.

На первинній ланці надаватимуть комплексні та інтегровані послуги у сфері охорони здоров'я, збереження здоров'я, запобіган-

ня розвитку захворювань, зменшення потреби у шпиталізації та покращення якості життя. Нова класифікація ICPC-2 дає змогу в зручному форматі кодувати роботу за цими напрямками, а також покращує інформативність щодо схильності пацієнта до захворювань, полегшує проведення профілактичної роботи, скорочує тривалість роботи з первинною документацією, збільшує статистичну значимість звітності та скорочує час її оформлення.

Принципово неправильним є протиставляти ICPC-2 з наявною Міжнародною класифікацією хвороб (МКХ-10), яка є ґрунтовною та загальноприйнятною для ведення хворого на всіх ланках надання медичної допомоги (не лише первинній, але й вторинній та третинній), а також для статистичного обліку захворюваності населення як в Україні, так і в світі. МКХ-10 – діагностична номенклатура, яку первинно розробляли для класифікації причин смерті, а потім вона набула глобальнішого значення, адже є ефективною й об'єктивно ґрунтовною. Тому кожен грамотний лікар і насамперед лікар, який працює на «первинці», повинен бути орієнтованим на якомога швидший і грамотний вихід на встановлення діагнозу хворого. Адже всі розуміємо, що від того, наскільки правильним і швидко встановленим є перший діагноз, настільки ефективним стає ведення хворого. Це часто визначає долю здоров'я пацієнта.

Класифікація ICPC-2 надає можливість кодування в умовах, коли неможливо одразу встановити точний діагноз на первинній ланці та основна мета застосування – одразу ефективно й швидко допомогти хворому, хоча б почати розв'язувати проблему пацієнта, а також не втратити реально виконане навантаження лікаря. Система ICPC-2 передбачає електронне ведення медичних записів, а це економія часу, вивільнення його для реальної роботи. Для проведення ефективного тренінгу МОЗ України розробило навчальну симуляційну он-лайн програму, яка дозволяє на практиці використовувати нову систему класифікації, демонструє переваги запропонованого підходу, а також дає змогу переконатися в можливості його застосування в Україні.

Заступник Міністра охорони здоров'я Олександр Лінчевський наголосив: «ICPC-2 передбачає зменшення паперового навантаження на лікарів первинної ланки охорони здоров'я. Нова класифікація не лише спрощує їх роботу, але й дає можливість більше уваги приділяти пацієнтам».

У рамках тренінгу сімейні лікарі отримали теоретичні знання щодо застосування ICPC, а також мали змогу здобути практичні навички її використання на прикладах з реальної клінічної практики. Учасники тренінгу будуть передавати отримані знання, поширюватимуть серед сімейних лікарів інформацію про Міжнародну класифікацію ICPC-2, її основні засади та переваги використання на первинній ланці.

**Лілія БАБІНЕЦЬ,
професор ТДМУ,
Ірина ГАЛАБІЦЬКА,
кандидат меднаук**

Ян де МЕЕСНЕЕР – лектор тренінгу, професор, Ірина ГАЛАБІЦЬКА – кандидат меднаук, Кеес ван БОВЕН – лектор тренінгу, професор

потреб щодо медичної допомоги, розвиток стійкого партнерства з пацієнтами та практику в контексті сім'ї та суспільства. Клінічна компетенція лікаря ЗПСМ здебільшого залежить від здатності оцінити ймовірність того, що пацієнт зі скаргою А має хворобу Б. Ця ймовірність «мати хворобу Б» залежить не лише від скарги А, але й від її контексту. ICPC-2 пропонує принципово нову філософію до кодування роботи первинної ланки – медичні записи ведуть не за кодами захворювань, а за причинами звернень, діагнозами та діями медичного персоналу.

ICPC-2 – це система для шифрування причин кожного звернення пацієнта до лікаря. Це єдина система, завдяки якій можливо класифікувати як захворювання, так і симптоми. Це базова одиниця обліку роботи сімейного лікаря, яка ділиться на три частини:

1. Причина звернення пацієнта до лікаря (найчастіше це певні скарги, консультації або оцінка результатів аналізів).

2. Діагноз (як бачить проблему сімейний лікар).

3. Дії (що необхідно зробити в конкретній ситуації – лікування, скерування на додаткові ме-

7 цифрових компонентів ICPC-2 дозволяє класифікувати основні елементи ЗПСМ, але вона має деякі обмеження.

Рубрики в компонентах з 2 до 6, що охоплюють процес надання медичної допомоги, є дуже широкими та неконкретними. Залишкові рубрики знаходяться наприкінці компонентів; їх опис містить слово «інше». Це -29, -49, -59, -69, -99. Це визначення, які не мають окремої рубрики, які не є чітко сформульованими. Міжнародна класифікація ICPC-2 має такі розділи:

A: Загальні та неспецифічні;

B: Кров, кровотворні органи та імунні механізми (Blood);

D: Травна система (Digestive);

F: Око (Focal);

H: Вуха (Hearing);

K: Серцево-судинна система;

L: Опорно-рухова система (Locomotion);

N: Нервова система (Neurological);

P: Психологічні (Psychological);

R: Дихальна система (Respiratory);

S: Шкірна система (Skin);

T: Ендокринні/метаболічні розлади та порушення харчування (Thyroid);

U: Урологічні (Urological);

W: Вагітність, пологи, планування сім'ї (Women);

ПЕРШОКУРСНИКИ СКЛАЛИ ПРИСЯГУ ТА ОТРИМАЛИ МАТРИКУЛИ

31 серпня відбулося урочисте засідання вченої ради ТДМУ ім. І. Я. Горбачевського, приурочене хвилюючій події – посвяті в студенти. Дружну студентську родину поповнили 965 першокурсників усіх форм навчання. 122 особи, які вступили на другий курс денної форми навчання, теж взяли участь в урочистостях. Не менше схвилюваними виглядали й іноземні студенти, заховані на навчання до ТДМУ. Переважно, це громадяни Індії, Пакистану, Польщі, Зімбабве, Гани, Нігерії, Єгипту. Загалом – 80 осіб. Для іноземців процес зарахування триватиме до 1 листопада цього року.

Останній день серпня видався безмарним і по-літньому теплим. Нещодавні абітурієнти в білих медичних халатах і шапочках вишуквалися в оновленому внутрішнь-

ому дворі адміністративного корпусу. Сяючі посмішки на обличчях, щасливі очі... І в батьків першокурсників настрої були піднесені, бо це знакова подія – посвята у студенти.

Урочистим, натхненним, сонячним вийшло свято. Розпочалося ж воно, за доброю традицією – зі спільної молитви та благословення священнослужителів.

– Сьогодні – особливий день для вас, – звернувся до юнаків і дівчат архієпископ Тернопільський, Кременецький і Буцацький Нестор. – Ви лише починаєте свій шлях вивчення медичної премудрості. Професія медика – особлива. Щодня у своїй фаховій діяльності боротиметеся з хворобами та смертю. Нехай Всемилосердний Господь благословить вас на всі роки навчання та подальшу працю, щоб кожен, сумлінно тру-

дяться на медичній ниві, пам'ятав: головним, що допомагає вам бути добрим лікарем, є любов до Бога та до людей.

– Лікар щоденно служить життю, – наголосив, вітаючи молоде

поповнення університетської родини, єпископ-помічник Тернопільсько-Зборівської архієпархії УГКЦ Теодор. – Упродовж студентських років вивчатимете вінець творіння Бога – людину. Для кращого розуміння людини потрібно звертатися до її Творця, щоб відкривати всю повноту знань про неї.

З важливим кроком у житті – вибором професії лікаря, провізора, стоматолога, медичної сестри фізичного терапевта та ерготерапевта – новоприбулих привітав ректор Тернопільського державного медичного університету імені І. Горбачевського, професор Михайло Корда.

– Сьогодні ви вливаєтеся до когорти студентів Тернопільського державного медичного університету – одного з кращих медичних вишів України. Є багато критеріїв, за якими можна визначити рівень того чи іншого ВНЗ. Найважливішим критерієм є якість освіти, яку надає виш. Студенти-медики в Україні складають ліцензійні іспити «Кроки», які вас очікують на 3, 6 курсах і згодом в інтернаті. Це важкий та серйозний іспит, за нескладання якого відраховують з університету. Цього року студенти медичного факультету за результатами складання «Кро-

ку-2» посіли друге місце в Україні, а студенти фармацевтичного факультету – перше. Наші студенти вибороли 10 перших призових місць на всеукраїнських предметних олімпіадах. Сподіваємося, що ви підтримуєте цю тенденцію – будете так само добре навчатися, а викладачі й ваші батьки вами пишатимуться. Попереду на вас чекає не лише навчання, а й цікаве, захоплююче студентське життя. Якщо добре вчи-

тиметеся й знатимете іноземну мову, то матимете можливість брати участь у програмах академічної мобільності. Рекомендую одразу визначитися з науковими пріоритетами та приєднуватися до роботи в

наукових гуртках. Ви вступили до університету в час глобалізації, коли відкриті всі кордони, коли перед вами широка дорога. Віримо, що пройдете нею твердо й впевнено та здобудете багато славних перемог.

Ректор ТДМУ зазначив, що в університеті навчаються понад 1500 іноземних студентів. І звернувся до них англійською мовою, запевнивши, що в стінах альма-матер, крім

знань і практичних навичок, вони отримають всебічну підтримку та розуміння.

Голова Тернопільської обласної ради Віктор Овчарук привітав присутніх від імені депутатського корпусу.

– Віднині для першокурсників починається новий, надзвичайно цікавий та водночас нелегкий шлях. Ви збагачуватимете новими знаннями, отримуватимете нові практичні навички, щоб стати гарними фахівцями. Обраний вами фах – найшляхетніший та найвідповідальніший.

Голова облради наголосив, що є випускником ТДМУ й пишається цим. На його думку, наш університет, який дає ґрунтовні знання та практичні навички – найкращий в Україні. Він також подякував викла-

дачам за працю, зазначивши, що від висококваліфікованих медичних фахівців великою мірою залежить якою буде охорона здоров'я в країні. І побажав: «Не втомлюйтеся навчати, виховуючи не лише нову медичну еліту України, а й нового громадянина. Успіхів вам на цьому шляху і нехай Господь допомагає в усіх добрих починаннях!».

Зі святом присутніх привітав

міський голова Тернополя Сергій Надал.

– Тернопільський державний медичний університет – один з кращих медичних вишів України – приймає молоде поповнення і в нових студентів буде можливість здобути одну з найбагатрих професій, – зазначив міський голова. – Тож бажаю вам досконало вивчити мистецтво лікувати. Натхнення та наполегливості в навчанні й Божого благословення!

Заступник міського голови Леонід Біцюра у своєму виступі зазначив,

що медики повинні мати ґрунтовні знання, відмінні практичні навички, високу відповідальність і чуйне серце. Він побажав студентам бути наполегливими в навчанні та ефективно використати час, який є найголовнішою інвестицією, щоб стати висококваліфікованими, а отже – конкурентоспроможними фахівцями.

Наснаги в навчанні новоспеченим студентам побажав начальник управління охорони здоров'я Тернопільської облдержадміністрації Володимир Богайчук та висловив

сподівання на активну участь молоді в реформуванні галузі охорони здоров'я, що дозволить підняти її на якісно новий рівень.

Зі вступом до ТДМУ ім. І. Я. Горбачевського, який цього року відсвяткував 60-літній ювілей, юнаків і дівчат привітала декан медичного факультету, доцент Галина Крицька. Вона наголосила, що в університеті створені всі умови для успішного навчання та повноцінного відпочинку студентів. Як відомо, в галузевому рейтингу вищих медичних навчальних закладів України ТДМУ посідає перше місце й це чудовий результат. Так, навчатися студентам-медикам непросто, навіть важко, бо медична наука одна з найскладніших. Але не треба боятися труднощів. Здобути знання та вміння допоможуть досвідчені викладачі. Наразі у вчорашніх абітурієнтів, яким випала щаслива можливість стати студентами найкращого медичного університету України, шлях у медицину тільки починається. Тож наснаги й завзяття в навчанні!

Від усього колективу декан медичного факультету подякувала викладачам і випускникам ТДМУ, студентам-волонтерам, які в зоні бойових дій на сході нашої країни рятують життя та здоров'я наших бійців, захищають територіальну цілісність і державну незалежність України.

– З початком золотої осені стартує золота пора вашого життя – студентська. Водночас це й найвідповідальніша пора. Треба докласти багато сил і праці, щоб здобути медичний фах. Попереду на вас чекає інтенсивне навчання, складання іспитів, але буде й студентське дозвілля – різноманітне, цікаве. Успіху вам на цьому шляху! Пройдіть його гідно, щоб через 5-6 років у такому ж складі закінчити університет і стати висококваліфікованими фахівцями, – сказав декан фармацевтичного факультету, доцент Дмитро Коробко.

Декан стоматологічного факультету, доцент Світлана Бойцанюк побажала першокурсникам бути активними в навчанні та громадському житті університету.

– Ви обрали свою майбутню професію, пройшли вступні випробування й отримали щасливу можливість навчатися в ТДМУ – найкращому медичному виші України. (Продовження на стор. 7)

ПЕРШОКУРСНИКИ СКЛАЛИ ПРИСЯГУ ТА ОТРИМАЛИ МАТРИКУЛИ

(Закінчення. Поч. на стор. 6)

Вступивши на 1 курс, ви зробили перший крок до омріяного фаху. Попереду — прекрасна студентська пора, пора навчання й становлення особистості. Хай підґрунтям ва-

шого щасливого майбутнього буде міцне здоров'я, а всі ваші мрії та задуми будуть успішно втілені в життя!

— День посвяти в студенти — особливий день, який запам'ятаєть-

ся назавжди. Наш університет є лідером в освітній медичній галузі країни, маємо багаті традиції, зокрема, й щодо навчання іноземних студентів. Пам'ятайте, що двері деканату завжди відчинені для вас,

ми раді допомогти вам краще влитися в студентську родину ТДМУ, — додав декан факультету іноземних студентів, професор Петро Сельський під оплески нової генерації першокурсників.

Директор навчально-наукового інституту медсестринства, доцент Світлана Ястремська, звертаючись до молодого поповнення, наголосила:

— Вступивши до ТДМУ, ви зробили перший крок до обраної медичної професії. Від вашої цілеспрямованості, працелюбності залежатиме ваш успіх на цьому шляху. Бажаю вам сил і натхнення у вивченні медичної науки, щоб згодом повертати здоров'я й рятувати життя людям. Невід'ємною та водночас самостійною частиною мультидисциплінарної медичної команди є медсестри. Будьте працюючими, активними, цілеспрямованими й наполегливими у досягненні своєї мрії. Професорсько-викладацькому складу бажаю натхнення та наснаги в роботі, а всім присутнім — Божого благословення на добрі справи.

Першокурсники склали урочисту присягу студента медуніверситету, яку зачитав доцент Ярослав Загричук. Кожен, промовляючи слова присяги, пообіцяв невтомно й глибоко вивчати медичні та фармацевтичні науки, оволодівати необхідними практичними навичками, активно брати участь у громадському житті університету, ніколи та ніде не осоромити високого звання студента ТДМУ ім. Івана Горбачевського.

Матрикули студентам, які отримали найвищі бали рейтингу зовнішнього незалежного оцінювання, вручив ректор ТДМУ, професор Михайло Корда.

Університетський хор злагоджено заспівав гімн ТДМУ. Завершили урочистості виконанням духовного гімну «Боже великий єдиний» та Державного Гімну України.

Хвилююча посвята в студенти — гарний старт у майбутнє. Попереду — дні, місяці, роки наполегливого навчання. Нехай вони будуть успішними!

**Лідія ХМІЛЯР,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

ВІДМІННИКИ НАВЧАННЯ

ОКСАНА БОДНАР: «ЗАНЯТТЯ В НАУКОВОМУ ГУРТКУ ВАЖЛИВІ ДЛЯ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ»

Оксана Боднар — студентка 5 курсу медичного факультету. Відмінниця. На минулій університетській олімпіаді з патоморфології посіла друге місце. Учасниця XXI конгресу студентів і молодих вчених, присвяченого 60-річчю ТДМУ. За доповідь, з якою виступила на секції «Акушерство, гінекологія», отримала диплом II ступеня.

— Успішно навчаючись, ви берете участь у наукових конференціях, займаєтеся науково-дослідною роботою. Тобто, прагнете знати й уміти якомога більше. Що цьому сприяє?

— Робота в науковому гуртку під керівництвом доцента кафедри акушерства та гінекології Любові Євгенівни Лимар. Заняття в гуртку допомагають розвивати такі важливі для майбутнього лікаря якості, як клінічне мислення, відповідальність, формують навички проведення наукових досліджень і загалом сприяють закріпленню, розширенню та вдосконаленню набутих знань.

— Якою була тема доповіді, з якою виступили на конгресі студентів і молодих вчених?

— «Аналіз менструальної функції в дівчат-спортсменок на тлі соматичних захворювань». Планую працювати в науковому гуртку й надалі. Придивляюся й до інших галузей медицини. Зокрема, дуже мені цікава анестезіологія. Поглиблене вивчення цієї дисципліни починається на старших курсах, але в операційній я була не раз і бачила, як працюють лікарі-анестезіологи. Сподобалося. Чесно кажучи, зараз я на роздоріжжі. Гінекологія залишається моєю улюбленою, але й анестезіологія вабить не менше. А ще — терапія. На 5 курсі нам викладатимуть більше клінічних дисциплін, будемо їх поглиблено вивчати — тоді й зроблю свій вибір. Але вже зараз вдячна університету за те, що мала змогу отримати теоретичні й практичні знання з різних галузей медицини.

— Де проходили літню виробничу практику?

— У центральній районній лікарні міста Збаража. Це місто, де я виросла. В дитинстві хресний тато подарував мені іграшковий фонендоскоп та інші забавки із серії «Лікар Айболить», якими дуже лю-

била лікувати своїх ляльок, і маму з татом теж. Відтоді мрію стати лікарем. Серед родичів медиків не було, я сказала батькам, що буду першою. В школі особливо любила біологію, хімію, брала участь в олімпіадах, тож моє рішення вступати до медичного університету нікого в сім'ї не здивувало. Батьки поважали мій вибір, бо бачили, що медицина цікавить мене по-справжньому.

Школу закінчила із золотою медаллю та подала документи до ТДМУ. Навчаюся в прекрасному університеті, у мене чудові друзі — одногрупники. Взагалі ж задоволена своїм студентським життям.

— Навчатися в ТДМУ — це не лише престиж, а й відповідально. І найгарячіша пора для студента...

— ... це, звичайно, сесія. Пригадую, як хвилювалася, коли вперше складала ліцензійний іспит «Крок-1». Бо хоч готувалася до нього старанно, було трохи лячно, адже цей іспит державний та має статус обов'язкової атестації для медиків. Дуже хотілося скласти його якнайкраще.

— Упоралися і з хвилюванням, і з завданнями?

— Так. «Крок» я склала успіш-

но, як і всі наступні іспити. Хоча, стоячи під дверима аудиторії перед іспитом, щоразу боюся так, що руки-ноги трясуться. Потім, коли заходжу, сідаю, читаю питання — приходить спокій та впевненість. Бо усвідомлюю, що відповіді я знаю.

— Знаю, Оксано, що берете активну участь у волонтерському русі.

— Так, зокрема, в добровільній програмі «Від серця до серця», мета якої — допомагати дітям-сиротам, які виховуються в інтернатних закладах. Запам'яталися також благодійні ярмарки, які студенти-медики зорганізували на Театральному майдані Тернополя. Ми виготовляли власноруч тістечка і продавали їх, а отримані кошти спрямували на допомогу воїнам АТО. Для ярмарку я спекла заварні трубочки з кремом і дуже раділа, що їх швидко розкупили. Отже, не даремно старалася.

— Рецепт взяли від...

— ... мами. Вона — чудова господиня. Змалечку любила дивитися, як мати пече різні смаколики й, зокрема, заварні трубочки. Тепер сама їх готую не гірше.

— Що ще любите робити?

— Читати. Тато каже, що з книжок, які я прочитала, можна будинок збудувати. Улюблений жанр? Такого немає. Мені цікава й фантастика, й інтелектуальний детектив, утопія й антиутопія. Улюблений автор, певна річ, є. Це — Ден Браун. Захоплююче пише. Віддаю перевагу книжкам українською мовою. Крім іншого, вони збагачують мовлення, розширюють лексичний запас. У вільний час відвідую спортзалу. Люблю разом з друзями гуляти мальовничими місцями Тернополя. З усіх міст Тернопіль для мене найкращий: спокійний, затишний, комфортний.

— За кордоном бували?

— Так, у сусідній Польщі. Варшава, Жешув — прекрасні міста, але тягне додому, в Україну. Літні канікули провела в рідному місті Збараж, де на мене чекали батьки, старша сестра Наталя та племінниця Христинка, якій ще року не виповнилося. Вона дуже маленька й дуже гарна. Під час навчального року бачимось нечасто, раз на два-три тижні, але щоразу вдома мене зустрічає море тепла й любові.

Лідія ХМІЛЯР

РОЗУМ ВАШ ЯСНИЙ БОГ ПРОСВІТИВ НА РОКИ І СЕРЦЕ ВАШЕ ДЛЯ ЛЮДЕЙ ГОРИТЬ!

7 вересня виповнилося 90 років ветерану, почесному професорові ТДМУ, видатному вченому-мікробіологу, докторові медичних наук, професору Іванові Олександровичу СИТНИКУ.

Вельмишановний Іване Олександровичу!

Сердечно вітаємо Вас з 90-літтям!

Після закінчення Одеського державного медичного інституту та аспірантури на кафедрі мікробіології, у стінах Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського, з перших днів його існування, Ви успішно пройшли 55-річний трудовий шлях від асистента до доктора медичних наук, професора, завідувача кафедри мікробіології та вірусології, яку очолювали понад 30 років.

Значний Ваш внесок також у зростання наукового потенціалу

нашого навчального закладу впродовж майже 13 років Вашої діяльності на посаді проректора з наукової роботи.

Останніми роками Ви продовжували реалізовувати свій великий науковий та педагогічний досвід як член редколегії двох фахових наукових журналів, працюючи професором кафедри, помічником керівника ННІ медико-біологічних проблем, помічником проректора з наукової роботи.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як ветерана, відомого в Україні та за її межами вченого-мікробіолога, педагога й вихователя студентської молоді, яскравого представника першої плеяди викладачів, які заклали фундамент академізму в нашому навчальному закладі, за багаторічну невтомну працю, багатогранний талант, високий професіоналізм, сумлінне виконан-

ня своїх службових і громадських обов'язків.

Усім пам'ятна Ваша активна громадська діяльність, зокрема, як голови профкому праців-

ників, партійного очільника інституту, члена обласного комітету профспілки медичних працівників, голови міської організації товариства «Знання», члена консультативної ради, голови університетської комісії з сертифікації англійських викладачів, упродовж 40 років — очільника міського наукового товариства мікробіологів. Назавжди залишаться в історії університету унікальні кадри створеного під Вашим керівництвом першого документального фільму про нашу альма-матер.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначені медаллю «За трудову доблесть», Почесними грамотами Президії Верховної ради УРСР і Кабінету Міністрів України, Ви обрані почесним професором університету.

Ваші порядність, інтели-

гентність, працелюбність, вимогливість, справедливість та уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслужують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Іване Олександровичу, доброго здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму, душевного спокою, доброту, людського тепла, родинного благополуччя й затишку, щасливого довголіття.

Нехай добром наповнюється хата,
Достатком, щирістю
і сонячним теплом,
Хай буде вірних друзів
в ній багато,
Прихильна доля огорта
крилом!

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

Іван Олександрович Ситник народився 7 вересня 1927 року в селі Розішки Петропавлівського району Дніпропетровської області. 1954 року закінчив Одеський медичний інститут.

З 1957 року, року організації та становлення Тернопільського медичного інституту, після за-

кінчення аспірантури в Одеському медичному інституті під керівництвом проф. С.М. Мінервіна Іван Олександрович працює у ВНЗ спочатку асистентом кафедри мікробіології (1957-1961), відтак доцентом (1961-1963), завідувачем (1963-1994), професором цієї ж кафедри (1994-2012).

Квіти вдячності від студентів під час зустрічі (29 березня 2012 р.)

кінчення аспірантури в Одеському медичному інституті під керівництвом проф. С.М. Мінервіна Іван Олександрович працює у ВНЗ спочатку асистентом кафедри мікробіології (1957-1961), відтак доцентом (1961-1963), завідувачем (1963-1994), професором цієї ж кафедри (1994-2012).

1958 року він успішно захистив кандидатську дисертацію на тему: «Дія токсинів збудників газозової гангрені на фагоцитарну активність гістіоцитів і лейкоцитів». Це була перша дисертаційна робота, яку захистив працівник інституту. Детально було досліджено особливості дії ток-

синів аеробних та анаеробних мікроорганізмів, розроблено експрес-метод лабораторної діагностики анаеробної інфекції і спосіб виготовлення протигангренозних сироваток, що лягло в основу його докторської дисертації «Бактерійні лейкотоксини» (1968), яка стала помітним явищем у науковому світі. Впродовж п'яти років І.О. Ситник активно вивчав особливості дії високовольтних електричних розрядів на різні види бактерій та грибів, що послужило основою для написання монографії «Дія електрогідралічного ефекту на мікроорганізми» (Київ, «Здоров'я», 1982).

За роки існування кафедри під керівництвом ювіляра виконано 6 докторських і 33 кандидатських дисертацій, опубліковано майже 800 наукових робіт. Серед його учнів і послідовників добре відомі в Україні та за її межами академік НАМН України М.А. Андрейчин, професори С.М. Дроговоз, С.І. Климонюк, І.К. Венгер, Л.А. Гановська-Порожняк та інші.

Професор І.О. Ситник сформував талановитий колектив кафедри мікробіології: доценти М.С. Творко (з 1965 р.), Е.М. Кованова (1957-2003), Н.І. Ткачук (з 1980 р.), асистенти А.М. Калінчук (1961-1969), Л.Г. Фещенко (1964-1979), С.О. Калашник (1966-1988), Н.І. Ільїна (1970-1979), ст. викладач А.Р. Малярчук (з 1971 р.). Проф. І. О. Ситник розробив оригінальний науковий напрямок — формування та функціонування мікробіоценозів шкіри людини в нормі та при патології. Успіхи з вивчення цієї проблеми

настільки вагомі, що на засіданні спеціалізованої ради в м. Києві директор Інституту мікробіології і вірусології, академік В.В. Смірнов заявив, що віднині кафедрі мікробіології Тернопільського медичного університету можна вважати основною науковою установою в Україні з вивчення проблеми мікробної екології людини в нормі та при патології. Під керівництвом професора І.О. Ситника колектив кафедри написав низку підручників і навчальних посібників. 1998 р. у видавництві «Укрмедкнига» вийшов підручник «Мікробіологія, вірусологія, імунологія» (автори І.О. Ситник, С.І. Климонюк, М.С. Творко). Пізніше колектив авторів (С.І. Климонюк, І.О. Ситник, М.С. Творко, В.П. Ширококов) написали навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів IV рівня акредитації «Практична мікробіологія».

Вперше в Україні колектив кафедри підготував мультимедійний компакт-диск «Мікробіологія, вірусологія, імунологія». Це була спроба авторів заповнити інформаційний вакуум з відповідних дисциплін. Водночас з роботою на кафедрі впродовж 13 років (1971-1983) І.О. Ситник працював проректором з наукової роботи. За цей період були сформовані три основні напрямки й проблеми в науковій діяльності тоді ще Тернопільського медичного інституту, зокрема, фізіологія та патологія органів травлення; центральна регуляція діяльності серця і кровоносних судин; фізіологія та патологія ендокринної системи. Вдалося скоротити багатомісність у наукових розробках як теоретичних, так і клінічних кафедр.

Професор І.О. Ситник брав активну участь у громадському житті університету, міста та області. Його обирали головою місцевого, секретарем парткому, членом консультативної ради, головою комісії з підготовки та сертифікації англійських викладачів. І.О. Ситник 40 років очолював міське нау-

кове товариство мікробіологів, був головою Тернопільського міського та членом президії обласного товариства «Знання» й ради профспілок медичних працівників. Багато років активно працював у редакційних рада «Мікробіологічного журналу» та «Інфекційних хвороб».

З колективом кафедри (2012 рік)

Професор І.О. Ситник завжди був висококваліфікованим мікробіологом, досвідченим викладачем, чудовим лектором, вихователем молоді. Він умів зацікавити студентів, доступно та образно викласти навчальний матеріал.

Плідна наукова й педагогічна діяльність проф. І.О. Ситника отримала високу оцінку в наукових колах і державних установах. Він був нагороджений медаллю «За трудову доблесть» (1970), Почесною грамотою Президії Верховної Ради

УРСР (1979) та Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2007), вченою радою обраний почесним професором університету.

І.О. Ситнику властиві доброчинність, скромність, порядність, чуйність, уважне ставлення до співробітників, сту-

дентів, почуття відповідальності за доручену справу.

Колектив кафедри та співробітники університету вітають ювіляра з 90-річчям і щиро бажають щастя, здоров'я, всіх земних благ, благополуччя та Божої благодаті, мир і спокій нехай панують у Вашій хаті!

Нехай зупинить час свої шалені кроки
Та іній сивини в одну хай щезне мить!
Бо розум Ваш ясний Бог просвітив на роки
І серце Ваше для людей горить!
Хай вересень квіти Вам до ніг прихилить,
Як нині голови схиляєм ми свої.
Складаємо найкращі побажання,
Довічних благ з роси Вам і води.

ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАДАННЯ ОНКОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ

Понад шість місяців минуло з часу відкриття хіміотерапевтичного відділення в Тернопільському обласному клінічному онкологічному диспансері. Раніше він був єдиним онкологічним закладом в Україні, що не мав у своєму складі самостійного відділення для проведення хіміотерапевтичного лікування. Нині ж тут можуть лікуватися не лише мешканці нашого краю, а й інших областей.

— Ми, нарешті, поклали край тій практиці, коли в хірургічному стаціонарі вимушені проводити лікування непрофільних пацієнтів, — розповідає головний лікар закладу Леонід Шкробот. — За кілька місяців роботи очевидними стали всі переваги такої автономізації. По-перше, розвантажили хірургічний стаціонарні відділення (зменшили кількість ліжок у першій та другій «хірургії», гінекологічному та торакальному відділеннях), відтак знизилася й навантаження на медичний персонал, а відповідно — зріс коефіцієнт якості роботи. По-друге, значно поліпилися умови перебування пацієнтів у диспансері, що дозволило підняти на якісно новий рівень надання онкологічної допомоги. Палати у новоствореному відділенні облаштовані так, аби пацієнтам було комфортно та зручно. Кожну з них ми обладнали плазмовим телевізором, у цьому нам допоміг фонд «Відродження». На створення відділення залучили майже 633 тисячі гривень. Також від добродійних фондів з Німеччини та Франції як гуманітарну допомогу отримали функціональні ліжка з матрацами та інший інвентар. Ще одне нововведення, яке zorganizували, — психологічна підтримка, з кожним онкохво-

рим стаціонару працює спеціаліст-психолог.

Принагідно зазначити, що новий рівень надання онкологічної допомоги дозволив запровадити економічно вигідні форми лікування, зокрема, стаціонар одного дня. Це доволі зручно особливо для мешканців Тернополя та Тернопільського району, які зранку можуть отримати всі необхідні процедури, а згодом повернутися в домашні умови. Така практика «хіміотерапії одного дня» вигідна як для медичного закладу, так і для пацієнта, який має змогу більше часу проводити з рідними, друзями. А диспансер у такий спосіб економить кошти, які колись витрачав, скажімо, на харчування, оплату енергоносіїв, інші потреби.

«На жаль, державна програма «Онкологія» закінчила діяти й пацієнти нині змушені фінансувати дороговартісне лікування з власної кишені, тому намагаємося зробити хоча б те, що у наших силах, — ділиться думками головний лікар закладу. — Комфортні умови перебування, тепле та душевне ставлення персоналу — це лише частина лікувального процесу. А от щодо забезпечення хіміопрепаратами, то наразі маємо величезну потребу еквівалентну сумі у майже 50 мільйонів гривень. Сподіваємося, що хоча б частково нам вдасться розв'язати цю проблему з допомогою новоствореного проекту «Здоров'я тернополян», де у розділі «Онкологія» передбачено певні кошти для онкохворих. З огляду на скрутне фінансове становище в галузі Тернопільська ОДА та облрада має намір долучити до фінансування онкохворих крайні об'єднані територіальні громади. Щодо Тернополя, то для тих 17-

18 відсотків онкохворих пацієнтів — мешканців обласного центру, витрати на лікування заплановано оплатити з міської скарбниці. І це цілком реальна практика, яка, до слова, надзвичайно позитивно зарекомендувала себе, скажімо, у наших сусідів — у Хмельницькому. Нас тішить хоча б уже те, що на Тернопільщині зробле-

Невеличку екскурсію відділенням нам провів його завідувач Денис Коваленко. Варто зауважити, що вже з порога відчуваєш ту затишну атмосферу та якесь невидиме тепло, яке витає у передпокої, палатах, маніпуляційних. Сучасний дизайн приміщень, оновлений інтер'єр, привітні посмішки медперсона-

(Зліва направо): медсестри Тетяна БЕЗКОСТА та Олеся ВИХ-РУЩ, завідувач хіміотерапевтичного відділення Денис КОВАЛЕНКО

но перші кроки й з початку цього року з обласного бюджету нам виділили майже п'ять мільйонів гривень на медпрепарати. Очільники галузі краю та керівники області з розумінням поставилися до проблем фінансування онкологічної служби. Я озвучив їх на одному із засідань колегії облдержадміністрації, на якому були присутні й керівники РДА й вони, сподіваюся, відчули те скрутне становище, заручниками якого стали онкохворі пацієнти. Отож, надія все-таки є. Вірю, що обопільно, за підтримки владних структур, добродійних організацій вдасться подолати фінансові негаразди.

лу — все створене для того, щоб лікувальний процес був для пацієнта менш травматичним та більш безболісним. За словами завідувача, у відділенні працюють ще три лікарі, які пройшли курси спеціалізації з хіміотерапії і є висококваліфікованими фахівцями в цій царині. Медсестринський процес забезпечують вісім молодших медичних спеціалістів, які також отримали фахове навчання щодо проведення маніпуляцій з хіміотерапії, та дев'ять молодших медичних сестер. Загалом у відділенні розташовано 25 ліжок-місць і сім палат, які обладнані спеціальними кріслами-реклайнерами для проведення

хіміотерапії. Такий спеціалізований медінвентар є звичною практикою у використанні в зарубіжних онкоцентрах. Для вітчизняних медичних клінік це поки що новинка, але пацієнти, яким колись проводили хіміотерапію у звичайних ліжках, змогли порівняти та належно оцінити якість сучасних обладунків. Кажуть, що значно комфортніше, бо можна зручно для своєї статури відрегулювати положення крісла або ж під час кількогодінної процедури перелаштувати, коли є потреба. Наразі тут проходять курс хіміотерапії 25 пацієнтів, що свідчить про повне завантаження відділення. Надзвичайно важливий той факт, що новий медичний підрозділ облаштований сучасною медичною технікою та інвентарем — це інфузомати, шприцеві дозатори для проведення довготривалої хіміотерапії пацієнтам, яким призначено годинні вливання від 5 до 10-12 годин, що відповідно підвищує терапевтичний ефект. Уже понад рік як фахівці відділення налагодили практику імплантації внутрішніх порт-систем. Ця технологія давно стала повсякденною практикою в закордонних клініках. Застосування порт-систем дозволяє пацієнту легше переносити інвазивні втручання, а також уникнути загрози післяопераційних ускладнень. Ясна річ, як і кожен імплантований пристрій, така порт-система для середньостатистичного українця річ не з дешевих, але майже 20 пацієнтів відділення вже оцінили всі переваги цього сучасного пристрою та рекомендують його іншим хворим.

Варто зауважити, що створення хіміотерапевтичного відділення стало можливим завдяки участі й підтримці облдержадміністрації, облради та добродійників. Відтепер тут зможуть упорядковані роки пройти хіміотерапію майже дві тисячі пацієнтів.

**Лариса ЛУКАЩУК,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

ВІТАЄМО!

13 вересня відзначатиме ювілейний день народження ветеран ТДМУ, кандидат медичних наук Тетяна Степанівна БАБІНЕЦЬ.

Вельмишановна Тетяно Степанівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Після закінчення педіатричного факультету Київського медичного інституту, 18 років практичної лікарської роботи у стінах Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського Ви успішно пройшли майже 27-літній трудовий шлях асистента кафедри педіатрії, захисти кандидатську дисертацію.

Коллектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-педіатра, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання

своїх службових і громадських обов'язків.

Ваша професійна й громадська діяльність відзначені медаллю «Ветеран праці», подяками ректора інституту.

Ваші порядність, працелюбність, надзвичайна людяність, прагнення робити добро заслужують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Тетяно Степанівно, доброго здоров'я, душевного спокою, людського тепла, доброти, родинного благополуччя й затишку, щасливого довголіття.

Бажаємо щастя, здоров'я і сили, Щоб довгі літа плечей не схилили, Щоб спокій і мир панували на світі, Щоб радість знайшли Ви в онуках і дітях!

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

15 вересня відзначатиме ювілейний день народження доцент кафедри управління та економіки фармації з технологією ліків ТДМУ, кандидат фармацевтичних наук Галина Романівна КОЗИР.

Вельмишановна Галино Романівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Після закінчення фармацевтичного факультету Львівського національного медичного університету імені Д. Галицького, 12 років практичної роботи провзором у стінах ТДМУ імені І.Я. Горбачевського Ви успішно пройшли 17-літній трудовий шлях аспіранта кафедри фармакогнозії, асистента, доцента кафедри фармацевтичних дисциплін, доцента кафедри технології ліків, а останні майже 4 роки — доцента кафедри управління та економіки фармації з технологією ліків.

Коллектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як відомого науковця, висококваліфікованого фармацевта, талановитого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною є Ваша громадська діяльність, зок-

рема, як завуча кафедри, голови комісії з підсумкового тестового контролю, голови предметної екзаменаційної комісії, куратора студентських груп.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначені грамотою обласного управління охорони здоров'я, грамотою та подяками адміністрації університету.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслужують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих провізорів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Галино Романівно, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, доброти, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Хай сміється доля, мов калина в лузі, У родиннім колі, серед вірних друзів. Хай крокують поруч вірність і кохання, Хай здійсняться мрії і усі бажання!

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

НЕ ЗГАСНЕ ЗІРКА ТАЛАНОВИТОГО ЛІКАРЯ, НАУКОВЦЯ, НОВАТОРА

ЗАВЖДИ МАВ ВЛАСНУ ПОЗИЦІЮ

З болем і невимовним сумом у серці отримав звістку про раптову втрату колеги, мого великого друга Олександра Івановича Хари. Впродовж багатьох років ми працювали в одній команді, товаришували та підтримували дружні, майже родинні стосунки. А нині так важко знайти потрібні слова, аби висловити невимовний сум, який заповнив моє серце, розпачливі думки не покидають мене з дня прощальної церемонії у Тернополі.

Олександр Іванович був незмінним віце-президентом нашої асоціації ще з часів її створення. І хоча й кажуть, що незамінних людей немає, але насправді це зовсім не так, бо неможливо знайти нині у нашому середовищі людину, яка б могла замінити Олександра Івановича. Його відхід у вічність — це непоправна втрата не лише для нашої організації, а й для усієї вітчизняної охорони здоров'я. Сказати, що це була людина з великої літери, напевно, замало, бо, як мовив колись поет, він швидше був велетнем у царстві духа та людської культури. А ще — висококваліфікованим фахівцем, талановитим науковцем, організатором та реформатором нашої служби. Не побоюся цих пишномовних слів, але Олександра Івановича можна по праву вважати честю та совістю нашої вітчизняної дерматовенерології. В усі часи реформ і потрясіння, які супроводжували нашу медицину, він зумів не лише зберегти, але й примножити традиції служби, підвищити її статус і соціальну значимість в суспільстві. Він завжди мав власне бачення і згідність представляв власну позицію, відверто та чесно відстоюючи насамперед законні права пацієнтів. Боровся за збереження нашої служби, як стратегічно пріоритетної.

Важко усвідомлювати, але, зізнаюся, що такого товариша у мене вже ніколи не буде. Мені дуже не вистачатиме Олександра Івановича, його креативних ідей, цікавих думок, талановитого письменства. Як не прикро це стверджувати, але мало таких шляхетних, чесних, добрих, чуйних, неординарних особистостей у цьому світі. Єдине, що залишається — це світла пам'ять, яку маємо зберегти у своїх серцях. Соратники повинні продовжити його справу та вірити, що десь там, у далеких вимірах, він споглядає за нами й вірить у нас. Світла пам'ять тобі, друже!

Віктор СТЕПАНЕНКО,
завідувач кафедри дерматовенерології та венерології Національного медуніверситету ім. О. Богомольця, президент Української асоціації лікарів-дерматовенерологів і косметологів, професор

Непоправна втрата спіткала колектив Тернопільського обласного клінічного шкірно-венерологічного диспансеру. Пішов з життя його керівник – добродісна, віддана своїй справі людина, яскрава особистість, талановитий педагог, громадський діяч Олександр Іванович Хара. За понад тридцять років керівництва медичним закладом він зумів блискуче зорганізувати діяльність диспансеру та згуртувати колектив, завжди відстоював інтереси дерматовенерологічної служби, чим й завоював авторитет серед колег, пацієнтів та медичної спільноти Тернопільщини. Олександр Хара був кандидатом медичних наук, доцентом кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами, заслуженим лікарем України, полковником медичної служби. Все, що зробив Олександр Іванович за всі роки багаторічної праці, його добре ім'я, залишаться з нами та будуть слугувати прикладом служіння людям і медицині.

Славне ім'я Олександра Івановича Хари звучить у спогадах його співробітників, друзів, колег.

БУВ СПІВЧУТЛИВОЮ ЛЮДИНОЮ, АВТОРИТЕТНИМ ВИКЛАДАЧЕМ

Цю втрату важко усвідомити, бо не можеш повірити, що Олександра Івановича вже немає з нами. Залишаються лише світлі спогади спілкування й спільної праці на кафедрі інфекційних хвороб з епідеміологією шкірними та венеричними хворобами нашого університету. Мала честь працювати з ним впродовж 25 років. Мабуть, не багато знайдеться особистостей, в яких так органічно уживаються професійні та суто людські якості — висококваліфікований дерматовенеролог, блискучий організатор охорони здоров'я, талановитий науковець, співчутлива людина, авторитетний викладач. У всіх цих іпостасях Олександр Іванович був на висоті. Але була в його серці одна особлива, дуже тонка струна — любов до мистецтва, уміння бачити та відчувати світ прекрасного. І всі, хто мав нагоду з ним спілкуватися, були у захопленні від його численних талантів. З ним було цікаво поговорити про все, бо чудово розумівся на подіях історії, літератури, мистецтва. А які чудові вірші виходили з-під його пера! Це була людина надзвичайно тонкої організації душі й справжній інтелектуал. Навіть під час професійного спілкування від нього можна було почути найцікавіші факти з історії України, захоплюючи спогади з життя, а також цитати із світової літератури чи крилаті вислови відомих філософів, якими він так уміло пересипав розповідь. Яким він був у роботі? Абсолютно неконфронтаційним, колегальним, але якщо мовити більш влучно, то мудрим. Це та риса, якою Бог нагороджує особливих людей. Пригадую наші спільні лікарські обходи та консиліуми. Він завжди дослухався до моєї думки, терпеливо вислуховував своїх колег щодо лікування наших пацієнтів, бо поважав тих хто поруч, і цим показував приклад,

як це слід робити іншим. Людяність і шляхетність — це ті риси, які випромінювало його єство, їх я проніс у своєму серці крізь все життя. Прикро, що Всевишній забирає талановитих і найкращих так рано. Але в пам'яті багатьох викладачів, студентів і випускників нашого університету Олександр Іванович назавжди залишиться взірцем творчої енергії, новаторства, мудрості, безмежної любові до життя та людей.

Світлана ГАЛНИКІНА,
професор курсу дерматовенерології ТДМУ

ЖИТТЯ БУЛО ВІДДАНЕ СПРАВИ ТА СЛУЖІННЮ ЛЮДЯМ

Уперше зустрілася з Олександром Івановичем, коли працювала завідувачкою оргметодкабінетом нашого диспансеру, а він був лаборантом на кафедрі дерматовенерології, приміщення якої розмістили поруч. Уже тоді він справляв враження надзвичайно цілеспрямованої людини, вирізнявся якоюсь особливою допитливістю, серйозністю, ввічливістю. У нього був такий широкий світогляд, здавалося, що немає чогось такого, про що у нього б запитали, а він не знав. Особливо цікавився історією України, власне, історичною правдою, фактами, які вишукував у літературних джерелах, його можна сміливо вважати краєзнавцем. Він був людиною з добрим серцем і душею, відкритою до усіх. Але, як не дивно, ці риси в нього дуже органічно поєднувалися з вимогливістю, яку він проявляв не лише до підлеглих, але й до себе. Був трудоголіком, наполегливим у досягненні мети, і нас також змушував бути ретельними у роботі, жодних поважних причин, коли ти щось не виконав, не визнавав.

Олександр Іванович став одним з наймолодших керівників медичного закладу в Україні, але й найдовше пропрацював на цій посаді — понад тридцять років. Цей факт засвідчує його блискучі

організаторські здібності, прогресивність, новаторство як управління, які підкріплені відмінними знаннями дерматовенерологічної науки. Усе це було задля однієї мети, заради якої він працював — пацієнта. Уявити важко, але він пам'ятав чи не всіх своїх хворих, власне недугу, з якою людина прийшла п'ять чи десять років тому до нього. Напевно, немає в Тернополі сім'ї, з якої б хтось та не лікувався в Олександра Івановича, за сорок років його діяльності виросло вже ціле покоління пацієнтів. Тому в ці скорботні дні сумуємо не лише ми, але й усі його пацієнти, приходять у диспансер, висловлюють співчуття. Звісно, важко уявити наш колектив уже без нього, не віриться, що не почуємо його слушної поради, не побачимо іскрометної теплої посмішки, не зустрінемо його заклопотаним у якихось справах. Болісно на душі, неможливо усвідомити всю трагедію цієї втрати.

Галина ГРИЦИК,
лікар-ординатор
стаціонарного відділення
обласного клінічного
шкірно-венерологічного
диспансеру

ЛІКАР З ДУШЕЮ ЛІРИКА

Моє знайомство з Олександром Івановичем відбулося у далекі 80-ті роки, коли він прийшов працювати у шкірвендиспансер. Ми тоді були всі молодими, сповненими планів та енергії трудитися на ниві дерматовенерології. Втім, було дещо дивним, що його, мого ровесника, в такому молодому віці призначили головним лікарем, адже до цього у нас був поважний, з великим багажем досвіду керівник. Нам було цікаво, чи впорається він з цією посадою, бо одна справа керівництво великим колективом, а тут ще й дерматовенерологічна служба всієї області додається. Але згодом не лише я, а й усі мої колеги переконалися, що кращої кандидатури, ніж Олександр Іванович годі було й шукати. Здалося, що ця посада створена

саме для нього, це підтвердили й 30 років його безперервної праці. Зараз у ці трагічні та сумні для нашого колективу дні, коли серце розривається від болю, у пам'яті зринають й часи, коли він був серед нас, а ми могли просто, без запису прийти зі своїми професійними, та й особистими проблемами. Він умів поважати та цінувати в кожному особистість, навіть якщо людина значно нижча за статусом. Чомусь пригадалося, як він уміло організував роботу нашого наукового товариства, яке завжди заздалегідь готували, ретельно підбирали тематику. Усе, до чого торкнулася його рука, не могло відбуватися просто так, для галочки чи формально. З часу, коли його обрали головою Тернопільського осередку та віце-президентом Української асоціації лікарів-дерматовенерологів і косметологів, наші засідання відбувалися на високому професійному рівні, були наповнені найсучаснішою інформацією. Олександр Іванович запрошував знаних фахівців з інших міст та університетів України — Києва, Львова, Донецька. Багато праці було вкладено, але й віддачу отримували величезну. Взагалі у кожній справі Олександр Іванович проявляв себе як новатор, креативний лідер. Візьмемо до прикладу наше лабораторне відділення, якому він надав друге дихання, зорганізував його роботу на найвищому рівні. Саме його зусиллями наш шкірвендиспансер уже кілька років впроваджує міжнародні стандарти менеджменту якості, з'явився спільний з Тернопільським медичним університетом проект — референс-лабораторія. Взагалі кожен медичний кабінет, приміщення у нашому медичному закладі були під його пильним наглядом. Коштів, як усі знають, на нашу галузь виділяють катма, але саме завдяки зусиллям Олександра Івановича наші робочі місця комп'ютеризовані, оснащені необхідними медичними обладнаннями, відремонтовані. А які чудові вірші він писав, у святкові дні вітав увесь наш колектив власноруч написаними поетичними рядками. У нього була надзвичайно поетична натура, це лікар з душею лірика та великим почуттям любові до людей. Він переживав за кожного працівника. Коли у нас відбулося скорочення штату, зумів зробити цей процес менш болісним для співробітників, бо знав, яка це трагедія втратити у нинішній час роботу. Все, що зробив Олександр Іванович за всі роки багаторічної праці, його добре ім'я, залишаться з нами та будуть слугувати прикладом служіння людям і медицині.

Людмила ГАЙОВА,
лікар-дерматовенеролог
обласного клінічного шкірно-венерологічного диспансеру

До 100-річчя від дня народження Олега ОЛЬЖИЧА (Кандиби)

НА СТАЛЬ ПЕРЕКУТИЙ В ОГНІ

**Валерій ДІДУХ,
доцент ТДМУ**

Головною метою організації українських націоналістів (ОУН) на першому етапі німецько-радянської війни було опанувати ситуацією на центральних і східних українських землях.

У рамках своєї стратегії ОУН під проводом Андрія Мельника (ОУН-м) та ОУН, яку очолював Степан Бандера (ОУН-б), що відокремилася від первісної організації ОУН, заснованої Є. Коновальцем, почали організувати й контролювати місцеву адміністрацію у завойованих німцями частинах України. З цією метою вони зібрали тисячі прихильників, розділили їх на похідні групи, давши їм відповідні настанови. Мельниківці у своїй діяльності зосередили увагу більше на пропаганді та підпільній розбудові сил, які мали проявлятися в сприятливі для цього часи. Провід ОУН-б всю енергію спрямував на збройну боротьбу, яка, він вважав, приведе до національної революції.

Провідником ОУН-м на східних землях України та заступником голови Проводу українських націоналістів А. Мельника був призначений Олег Ольжич (Кандиба), родом з Житомира, син великого українського поета Олександра Олеса (Кандиби), доктор археології, талановитий поет (за його життя лише дві збірки з'явилися на світ: «Рінь» (1935 р. та «Вежі» (1940 р.)), а його патріотизм та організаторські здібності високо цінував засновник ОУН Євген Коновалець. З автобіографії Олега Ольжича: «Я народився 8.07. 1907 р. у м. Житомирі в Україні. Середньо-шкільне навчання я проходив у Пушчі-Водиці біля Києва і на матуральних курсах Українського Громадського Комітету в Празі, де я 11.11.1924 р. закінчив навчання». У грудні 1924 року Олег Кандиба (Ольжич) з відзнакою закінчив гімназійну матуру та вступив на філософський факультет Карлового університету й водночас записався на літературно-історичний відділ Українського педагогічного інституту імені М. Драгоманова. Слухав лекції, відвідував семінари відомих професорів, серед яких були: Леонід Білецький (українська література), Вадим Щербаківський та Любор Нідерле (археологія), який вважав Олега Кандибу найздібнішим учнем. 1924 року за працю, присвячену енеолітичній мальованій кераміці Галичини, він був удостоєний докторського ступеня. Перед ним відкривався шлях до світової слави, але своє майбутнє він пов'язав з долею України.

О.Ольжич організував роботу референтури східних українських земель (СУЗ), до якої були залучені найкращі кадри та прихильники ОУН з усієї Європи. СУЗ дбав про прийняття, розміщен-

ня та поселення, харчування, вишкіл новоприбулих членів ОУН, формування з них похідних груп, забезпечував їх відповідними документами. Конспіративна квартира, де мешкали провідні кадри ОУН, знаходилася у Львові.

Українське громадське та культурне життя почало відновлюватися в Києві заходами місцевої інтелігенції вже 20 вересня, на другий день після відходу з столиці радянських військ. Ця діяльність набрала виразного державницького характеру після очолення її діячами, які прибули до столиці з похідними групами ОУН, насамперед Олександром Ольжичем.

5 жовтня 1941 року в прикрашеному великим портретом Симона Петлюри залі однієї з десятиліток на Подолі відбулися установчі збори Української Національної Ради (УНР) — своєрідного українського передпарламенту, в якому були представлені різні політичні угруповання та всі краї України. Головою УНР обрала професора Миколу Величківського. Тоді ж сформували й президію. Збори затвердили декларацію УНР, в якій наголошувалося на продовженні визвольних змагань та державного будівництва та зазначалося, що вона створена для «порядкування життя українського народу». Висловлювалися сподівання, що за даних умов вдасться відродити українську державу й вказувалися завдання, які стоять перед УНРадою.

За короткий час свого існування УНРада вдалося зробити багато. Вона прийняла низку важливих політичних документів, зокрема, меморандумів до німецького уряду, в яких відстоювалося право українського народу на побудову власної держави. На перших же зборах УНР обрано Київську міську управу під керівництвом проф. Олександра Оглоблина (якого невдовзі змінив на цьому посту проф. Володимир Багазій). Заходами президії було поновлено діяльність Київського університету, Київського політехнічного інституту, інститутів харчової промисловості та медичного. Відновила роботу Українська академія наук (президент — академік Плотніков). У Києві члени ОУН організували Спілку письменників України, яку очолила Елена Теліга. Випускали 50-тисячним накладом газету «Українське слово» (головний редактор Іван Рогач) з літературно-мистецьким додатком — журналом «Литаври» (голов-

ний редактор О. Теліга). Відновили діяльність «Просвіти», створили Український Червоний Хрест. Президія УНР вжила заходів з відродження Української автокефальної православної церкви на чолі з митрополитом Полікарпом. Почали діяти Всеукраїнська кооперативна спілка, Спілка українських купців, Спілка інженерів та техніків, інші.

Ольжич був одним з головних дійових осіб у «справі порятунку людей». Коли 1941 року під Києвом у полон німцям здався

майже мільйон червоноармійців, 80 відсотків з яких були українцями, А. Мельник умовив головнокомандувача вермахту Браухіча відпустити їх додому. Пізніше Гітлер змістив Браухіча й наказав усіх полонених відловити та згноїти в таборях. Але за ці кілька тижнів було підготовлено бази, які радянські війська залишили на випадок партизанської війни. За десять днів попередили й мобілізували майже 30 тисяч осіб. «Так почався партизанський рух в Україні, що став зародком українських збройних сил, пізніше перейменованих на УПА», — писав голова сенату ОУН-м Корній Товстюк.

Начальник київської поліції безпеки та СД доносив у Берлін: «Центр організації руху А. Мельника на Східній Україні тепер у Києві. Його керівник на прізвище Кандиба має оточення з відомих і невідомих людей із Західної України. Крім цього штабу ОУН, існує ще створена Кандибою Національна Рада, на чолі якої стоїть професор Величківський, а його заступником є Чудінов».

Та вже 17 листопада 1941 р. німці фактично заборонили легальну діяльність Української Національної Ради, а прове-

дені гестапо масові арешти та розстріли учасників відзначення пам'яті 359 вояків та старшин Армії УНР, які загинули в бою під Базаром, розпуск президії Академії наук, розгром редакції газети «Українське слово» 12 грудня 1941 р. і розстріл її редактора Івана Рогача, свідчили про наміри окупантів знищити доценту паростки українського національного відродження.

7-9 лютого 1942 р. у Києві було заарештовано понад 200 членів ОУН і прихильників організації.

9 лютого 1942 року в приміщенні Спілки українських письменників була влаштована засідка й усі, хто там перебував, були заарештовані, серед них і О. Теліга та її чоловік Михайло Теліга, Іван Рожко (псевдонім «Ірлявський»), професор К. Гупало. Після короткотривалого слідства їх розстріляли в Бабиному Яру. Впродовж лютого 1942 р. у Києві було розстріляно понад 40 провідних членів ОУН-м.

У середині березня 1942 р. О. Ольжич залишає Київ і вже у Львові продовжує брати участь в організації українського підпільного руху на окупованих німцями територіях.

1944 р. Олег Ольжич і Командир УПА Роман Шухевич зустрілися, щоб виробити спільну тактику боротьби за створення незалежної держави. Домовитися не вдалося.

Олега Ольжича арештували 25 травня 1944 року на конспіративній квартирі у Львові. Після допиту його етапували до Берліна, а звідти — до концтабору Заксенхаузен, де перебували А. Мельник, С. Бандера, Я. Стецько — голова утвореного у Львові 30 червня 1941 р. українського державного правління, отаман УПА «Поліська Січ» — Т. Бульба-Боровець... Ольжич одразу потрапив у «Целленбау» — своєрідний карцер у таборі. Допити й катування за участю гестапівської трійки (Вольф, Вірзінг, Шульц) тривали понад два тижні, доки смерть не зупинила тортури.

Смерть Олега Ольжича (10 червня 1944р.) лише на мить об'єднала ворогуючих між собою А. Мельника та С. Бандеру. Андрій Мельник згадував, що в таборі в них існувала своя система повідомлення про долі товаришів. Коли він побачив на умовному місці зондербараку ім'я Ольжича й поруч хрестик, запитав: «Хто ви?». У відповідь на склі з'явився напис: «Степан Бандера».

І ось, ми вже 26 років живемо у незалежній Україні... Перекладаємо сказане Джузеппе Гарібальді щодо Італії та італійців так: «Державу ми створили, тепер необхідно створи-

ти українця». Патріота українця, який знає мову, історію, традиції народу й переймається його долею.

ПОЕЗІЯ ОЛЕГА ОЛЬЖИЧА НА РОКОВИНІ ТАРАСА ГРИГОРОВИЧА ШЕВЧЕНКА

Тобі, уславлений співець,
Тобі сплітаєм сей вінок
Із перших квітів весняних,
Своїх бажань, своїх думок.
Твоє імення не забудь,
В душі народу будеш ти,
Вовіки жить і разом з ним
Тернистими шляхами йти.

АРХЕОЛОГІЯ

Л. Мосендзові

Поважна мова врочистих вітрин.

Урочисто-скупі її аннали.
«Ми жали хліб». «Ми вигадали млин».

«Ми знали мідь». «Ми завжди воювали».

«Мене забито в чесному бою,
Поховано дбайливою сім'єю».
Як не стояти так, як я стою
В просторім залі мудрого музею?

Так виразно ввижається мені
Болючими безсонними ночами:
Я жив колись в простому курені
Над озером з ясними берегами.

РЕВОЛЮЦІЯ

Сховалось равликом місто.
Січе його дощ, січе.

В під'їздах будов — тісно.
Набої через плече.

Забиті. Числить? Ледве.

З під мурів — повів гниття.

Життя, що таке щедре, —
Багате таке життя.

Хто дихав хоч день так вільно,
До смерті хмільний украї.

...Ти збурилось пінно-пінно

І — вилилось через край.

НА ПОЛІ БОЮ

На полях сторожого сьогодні

Ми міцні і глибокі резерви.

Цигарки в нас, і ми не голодні,
Та болюче напружені нерви.

Там десь злякано сальва лунає.
— Не бої, а обійми б їм братні!..

Ой, не так неохоче стріляє
Той, хто вирис під реви гарматні.

Ми резерви, та ось вже без
ляку

Ми з світанком піднімемось
сивим.

Ой, шалена це буде атака
І скінчиться, звичайно, — про-
ривом.

Держава не твориться в буду-
чині,

Держава будується нині.

Це люди — на сталь перекуті в
огні.

Це люди — як брили камінні.
Не втішені власники пенсій і
рент,

Тендітні квітки пансіонів, —
Хто кров'ю і волею зціпить в
цемент

Безвладний пісок мільонів.

